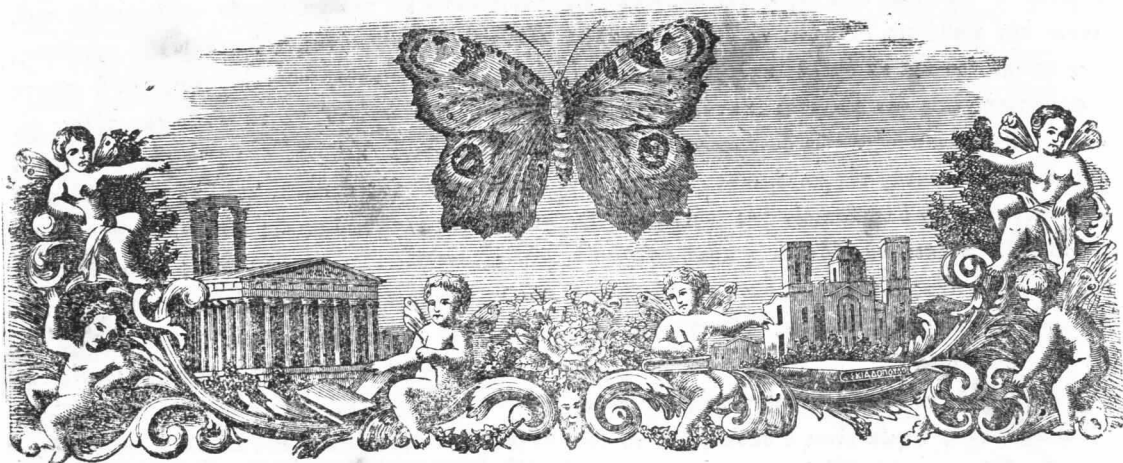

Χ Ρ Υ Σ Α Λ Λ Ι Σ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Β'.

15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1864.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 39.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ.

ΑΝΑΤΡΟΦΗ είναι σύστασις τις τοσούτον αναγκαία εις τὰς κυβερνήσεις, ὅσον ἡ νομοθεσία.

Ἡ ἀνατροφή ἐστὶν ἡ νομοθεσία τῶν τέκνων, καθὼς ἡ νομοθεσία ἐστὶν ἡ ἀνατροφή τῶν ἀνδρῶν.

Ἡ ἀνατροφή πρέπει νὰ ἔχῃ ἀντικείμενον τὴν μόρφωσιν τοῦ σώματος τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματος· τοῦ σώματος μὲν, διὰ τῶν ἀσκήσεων, αἵτινες παρέχουσιν εὐρωστίαν, ἰσχὺν καὶ χάριν· τῆς καρδίας δὲ, διὰ τῶν ἐξέων αἵτινες προσφέρουσιν τὴν τῆς ἀρετῆς κλίσιν· τοῦ πνεύματος, διὰ τῆς σπουδῆς τῶν τε ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν.

Ἡ ἀνατροφή δύναται νὰ διακριθῇ εἰς τρεῖς ἐποχάς· τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ τέκνου μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν ἐπτὰ ἐτῶν· τὴν δευτέραν, ἀπὸ τῆς τῶν ἐπτὰ ἐτῶν μέχρι τῆς τῶν δεκατεσσάρων, ἢ μέχρι τῆς ἐφ' ἡλικίας· τὴν τρίτην, ἀπὸ τῆς τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν, μέχρι τῆς ἡλικίας τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου ἔτους, ἢ μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἐφηβοσύνης.

Ἡ ἀνατροφή, κατὰ τὴν πρώτην ἐποχὴν, πρέπει νὰ ᾖ καθαρῶς φυσικὴ, ἐξαιρετικῶς θεμελιωμένη ἐπὶ τῆς ὑγιεινῆς καὶ καταλλήλως ἐφηρμοσμένη εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς ἐπταετοῦς ἡλικίας τὸ λογικὸν ἄρχεται ἀναπτυσσόμενον, δεόν τότε νὰ διδάσκωμεν τὰ

τέκνα τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς, ὅπως καταστήσωμεν αὐτὰ νὰ πολιτεύωνται χρηστοῦθως καὶ ὁμιλῶσιν ὀρθῶς.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐποχὴ τῆς ἐφηβοσύνης ἐστὶν κρίσιμος εἰς τοὺς παῖδας, ἀπαιτεῖται τότε μάλιστα νὰ διπλασιάζωμεν τὰς φροντίδας καὶ τὴν περὶ τῆς ὑγείας αὐτῶν ἐπαγρύπνησιν, ἵνα μὴ τὸ σῶμα αὐτῶν προσκόψῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀλλὰ συγχρόνως, ἐνῶ περιποιούμεθα τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος, πρέπει συγχρόνως νὰ περιποιώμεθα καὶ τὴν τοῦ πνεύματος, διδάσκοντες κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰ τέκνα ὅλας τὰς ἐπιστήμας καὶ ὅλας τὰς τέχνας, αἵτινες δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν περίοδον τοῦ βίου των. Τὰ τέκνα κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην μάλλον πάσης ἄλλης εἶναι κατάλληλα νὰ δεχθῶσι τὴν ὁποῖαν θέλει τις νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ παιδείαν, ἐπειδὴ οὐδόλως παρεμποδίζονται ὑπ' ἄλλων ἀσχολιῶν, καὶ ἡ ψυχὴ των νέα εἰσέτι οὐσα οὐδόλως ἐφθάρη ὑπὸ τῶν παθῶν, οὐδ' ἐσκοτίσθη ὑπὸ τῶν προλήψεων. Παρὰ ταῦτα δὲ δεόν νὰ μὴ διδῇται εἰς ἀπάσας τὰς τέχνας ἡ αὐτὴ σημασία, ἐπειδὴ αὐταὶ δὲν ἔχουσιν ὅλοι τὸν αὐτὸν τῆς ὠφελείας βαθμόν.

Αἱ τέχναι αἵτινές εἰσιν ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὰς ἀνάγκας ἢ εἰς τὰς τέρψεις τοῦ βίου, ἔχουσιν ὅλοι ἀναμφιδόλως τὸ εἶδος τῆς ὠφελείας των, καὶ μάλιστα ὅσαι φαίνονται ἡττονος λόγου

ἄξια, δὲν εἶναι ἄμοιροι ἢ ἐστερημένοι ὠφελειῶν. Οὕτως ὁ χορὸς, ὅστις εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον τέρψις τίς, διδάσκει τὸν ἄνθρωπον νὰ βαδίζῃ καλῶς καὶ συμμέτρως, καὶ νὰ παρουσιάζεται μετὰ χάριτος ἢ μουσικῇ, ἥτις φαίνεται λαλοῦσα εἰς μόνον τὰς αἰσθήσεις, διδάσκει νὰ διευθύνῃ καλῶς τὴν φωνὴν του καὶ νὰ ὁμιλῇ καλῶς. Καὶ αὕτῃ ἡ γυμναστικὴ, ἥτις δὲν φαίνεται κατάλληλος πρὸς ἄλλο ἢ πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων τοῦ σώματος, συνδέεται μετὰ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ συντείνει εἰς τὴν υπεράσπισιν τῆς κοινωνίας. Ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ διδῇται ἡ αὕτῃ σημασία εἰς τὰς σωματικὰς ἐξασκήσεις, ὅσον εἰς τὰς πνευματικὰς, μῆτε εἰς τῆς τέρψεως τὰς τέχνας, ὅσον εἰς τὰς ἐπωφελεῖς.

Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου σύγκειται ἐξ ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως· ἡ μία εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τῆς ἄλλης, καὶ οὐδ' ὀφίσταται ἀνάπαυσις ἄνευ ἐργασίας. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν ὀφείλει νὰ μανθάνῃ ὅλας τὰς διευκολυνούσας καὶ συντεμνύσας τὴν ἐργασίαν ἢ διατηρούσας τὴν κοινωνίαν τέχνας, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ καταφρονῇ τὰς καθηδυνούσας αὐτὸν ἐν ὥρᾳ τῆς ἀναπαύσεώς του· αἱ μὲν πρῶται εἰσὶ τέχνη ἀφελίμοι, αἱ δὲ ἄλλαι τερπναί.

Πρέπει λοιπὸν νὰ μιγνύσιν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τὰς τερπνὰς τέχνας μὲ τὰς ὠφελίμους, καὶ μάλιστα νὰ μεταχειρίζωνται τὰς μὲν διὰ νὰ καθήδυνωσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν δὲ, ὅταν τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα δύνωνται νὰ ᾖναι ἐπιβλαβῆ, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχαίων, οἵτινες καθήδυνον τὰ ἀποτελέσματα τῆς γυμναστικῆς διὰ τῶν τῆς μουσικῆς, καὶ συνδυάζοντες ὁμοῦ τὰς διαφόρους τέχνας, ἐδυνήθησαν νὰ συνδέσωσιν ἐνταυτῷ, εἰς τὸ ἴδιον πρόσωπον, τὴν δύναμιν μετὰ τῆς χάριτος, τὸ θάρρος μετὰ τῆς πραότητος, καὶ οἱ γενναϊότεροι αὐτῶν ἦσαν οἱ μᾶλλον ἀξιέραστοι.

Ἡ ἀνατροφή πρέπει νὰ ᾖναι σχετικὴ πρὸς τὸ εἶδος τῆς κυβερνήσεως, καὶ νὰ δίδῃ τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ τῆς νεότητος ἐποχῇ τὰς ἐξείας, αἷς πρέπει νὰ ἔχῃ ἐν τῇ ὥρῳ τῆς ἡλικίας. Ὅταν τὰ ᾖναι δὲν φέρωσι τὸ ἐντύπωμα τῶν νόμων, καὶ οἱ πολῖται δὲν ἔχωσι τὴν φυσιογνωμίαν τῆς πολιτείας, ἡ πολιτεία στερεῖται τούτων.

Αἱ καλὰ ἐξείας εἰσὶν ἔργον τοῦ λογικοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τέκνα δὲν ἔχουσιν εἰσέτι μεμορφωμένον τὸ λογικόν, πρέπει νὰ τὰ υποβάλλωμεν εἰς τὸ λογικὸν τῶν γονέων των, μεχρὶς τοῦ ἰδικόν των ὁλοκληρώως ἀναπτύχθῃ.

Πρέπει λοιπὸν ἐνωρὶς νὰ τὰ μορφώνωμεν καὶ

νὰ τὰ υποτάσσωμεν εἰς τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν εὐπειθειαν καὶ ὑποταγὴν, ἢ πρὸς τοὺς ἐπείχοντας τόπον γονέων διδασκάλους, καὶ νὰ τὰ μορφώνωμεν εἰς ὅλας τὰς ἐξείας τὰς δυνάμεις νὰ συντείνωσιν εἰς τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν των, οἷα εἰσὶν ἡ καθαριότης, ἡ ἐγκράτεια, ἡ προνοήσις, ἡ σωπὴ, ἡ ἐργασία, ἡ καλὴ χρῆσις καὶ ἡ συνετὴ διαίρεσις τοῦ χρόνου· νὰ τὰ ἐθίζωμεν τέλος εἰς ὀρισμένον τινὰ κανόνα, ὅστις νὰ τὰ διευθύνῃ εἰς ὅλας αὐτῶν τὰς πράξεις, καὶ νὰ τὰ μανθάνῃ νὰ νικῶσι τὰς ἐλαττωματικὰς αὐτῶν κλίσεις, διὰ νὰ μὴ ἐξευτελίζωνται εἰς τοὺς ἰδίους ὀφθαλμοὺς καὶ διὰ νὰ προπαρασκευάζωνται διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν ὑπολήψεως εἰς τὴν τῶν ἄλλων.

Πρέπει πρὸ παντὸς νὰ τὰ συνειθίζωμεν, εἰς τὴν νεαράν των ἡλικίαν, νὰ ᾖναι σεμνὰ εἰς ὅλους αὐτῶν τοὺς τρόπους, ἀληθῆ εἰς ὅλους τοὺς λόγους των, εὐθέα καὶ δίκαια εἰς ὅλας των τὰς πράξεις, δεικνύοντες, διὰ παραδειγμάτων, τὰ πλεονεκτήματα τῆς δικαιοσύνης, τῆς φιλαληθείας καὶ τῆς σεμνότητος.

Ἀλλὰ, συγχρόνως ἐνῷ διευθύνωμεν τὰ τέκνα διὰ καλῶν ἐξεων, πρέπει νὰ δίδωμεν τὴν ἀναγκαίουσαν εἰς αὐτὰ ἐκπαίδευσιν, διὰ νὰ ᾖναι εἰς κατάστασιν νὰ διευθύνωνται ἀφ' ἐαυτῶν διὰ τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ των· ἐν ἐνὶ λόγῳ, πρέπει νὰ ἐνώνωμεν εἰς τὸ παράδειγμα τὸ μάθημα.

Ἡ ἀνατροφή πρέπει νὰ ᾖναι ἡ κοινὴ ἢ δημοσίαι, καὶ οὐχὶ ἰδιαιτέρα, ἐπειδὴ ὅλα τὰ μέλη τῆς κοινωνίας ἔχουσι τὸν αὐτὸν σκοπόν. Ἡ ἀνατροφή λοιπὸν πρέπει νὰ ᾖναι μία καὶ ἡ αὕτῃ δι' ὅλους· ἄρα, ὅ,τι εἶναι κοινὸν εἰς ὅλους πρέπει νὰ διδάσκηται κοινῶς, καὶ ἡ κυβέρνησις ὀφείλει εἰς ὅλους τὴν αὕτην διδασκαλίαν.

Ἡ στοιχειώδης ἀνατροφή εἶναι πλημμελής· εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Εὐρώπην, καὶ πρέπει νὰ τὴν μεταβάλλωσι· δὲν ἀρκεῖ νὰ διδάσκωσιν εἰς τοὺς παῖδας τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἀριθμητικὴν, πρέπει προσέτι νὰ τοὺς διδάσκωσι τὰ πρῶτα τῆς ἠθικῆς στοιχεῖα.

Ἡ κυβέρνησις ὀφείλει εἰς ὅλα τὰ ἄτομα ἀνεξαιρέτως τὴν πρώτην ἐκπαίδευσιν, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν πρώτων κανόνων τῆς ἠθικῆς, τῆς ἀναγνώσεως, τῆς γραφῆς, τῆς ἀριθμητικῆς, τῆς γυμναστικῆς καὶ αὐτῇ· τῆς ἰχνογραφίας, ἐπειδὴ ἡ ἐκπαίδευσις αὕτῃ πρέπει νὰ θεωρῇται κατὰ τινὰ τρόπον ὡς συμπλήρωσις τῆς ἀνθρωπίνου νοημοσύνης, καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ στερηθῇ ταύτης, χωρὶς νὰ γερῇται ταυτοχρόνως

ὄλων τῶν πλεονεκτημάτων τῆς κοινωνίας. Ὀφείλει λοιπὸν νὰ τὴν παρέχῃ δωρεάν εἰς ὅλους τοὺς θέλοντας νὰ τὴν λάβωσι, καὶ ὀφείλει νὰ παραδίδεται πρὸς τοῦτο τὰς ἐπιτομωτέρας καὶ οἰκονομικωτέρας τῆς διδασκαλίας μεθόδους, διὰ νὰ οἰκονομῇ κατὰ πρῶτον τὸν χρόνον τοῦ πτωχοῦ, ὅστις εἶναι ἡ μόνη του περιουσία, καὶ ἐπομένως τὰ χρήματα τῆς ἐπικρατείας, ἅτινα εἰσὶ περιουσία πάντων. Ἀλλὰ πρέπει νὰ παρέχῃ ἐκπαίδευσιν τινὰ ἀνωτέραν εἰς ἐκείνους μόνους, ὅσοι εἰσὶν εἰς κατὰστασιν νὰ τὴν πληρώσωσιν, ἐπειδὴ, ἂν ἡ ἐκπαίδευσις αὐτὴ πρέπει νὰ χρησιμεύῃ εἰς τὸ νὰ καλῶπιζῃ τὴν κοινωνίαν, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἀναγκαία εἰς τὴν διατήρησιν τῆς.

Ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις δύναται νὰ μὴ γίνῃται δωρεάν, ἐπειδὴ αὕτη εἶναι ὠφελιμωτέρα εἰς τοὺς φυσικὰ προσκληθέντας νὰ ἐξασκῶσι τὰ δημόσια λειτουργήματα πλουσίους, παρ' ὅσον εἶναι εἰς τοὺς μὴ δυναμένους νὰ τὰ ἐξασκῶσι πτωχοὺς, παρ' ἀφοῦ πλουτήσωσι διὰ τῆς ἐργασίας· ἀλλ' ἡ πρώτη ἐκπαίδευσις ἀείποτε πρέπει νὰ γίνῃται δωρεάν, ἐπειδὴ αὕτη εἶναι εἰς πάντας λυσιτελῆς, εἰς τοὺς πτωχοὺς καθὼς καὶ εἰς τοὺς πλουσίους, εἰς τοὺς μικροὺς καθὼς καὶ εἰς τοὺς μεγάλους.

Ἡ κυβέρνησις λοιπὸν ὀφείλει νὰ συστήσῃ εἰς ἕκαστον δῆμον δημόσια σχολεῖα, ὅπου νὰ διδάσκωσι δωρεάν τὰ τέχνην τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφὴν, τὴν ἀριθμητικὴν, καθὼς καὶ τὴν ὀπλαστικὴν, καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἠθικῆς, τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς ἱστογραφίας, καὶ ὀφείλει νὰ ἐνθαρρύνῃ εἰς ἑκάστην ἐπαρχίαν τὴν σύστασιν εἰδικῶν σχολείων, ἐνθα νὰ διδάσκωνται αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι, ἀναγκαῖαι οὖσαι εἰς τὴν συντήρησιν καὶ τὴν τελειοποίησιν τῆς κοινωνίας· ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν ἐπιστημῶν ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἐπὶ μᾶλλον ὀφείλει νὰ ἐνθαρρύνῃ, εἶναι ἡ ἐπιστήμη τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ δικαίου, ἐπειδὴ αὕτη εἶναι ἡ μᾶλλον συντείνουσα πρὸς τελειοποίησιν κατ' εὐθεῖαν τῆς κοινωνίας. Ἡ ἠθικὴ διδάσκει εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰ πρὸς τὸν θεὸν καθήκοντα αὐτῶν, τὰ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· ἄρα, ὅσω πλείοτερον γινώσκουσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ καθήκοντά των, τόσω περισσότερον εἰσὶ διατεθειμένοι νὰ τὰ ἐκπληρῶσι· καὶ ὅσω πλείοτερόν εἰσι διατεθειμένοι νὰ ἐκπληρῶσι τὰ καθήκοντά των τόσω περισσότερον εἰσὶ διατεθειμένοι νὰ ὑπερασπίζωνται τὰ δικαιώματά των, ἐπειδὴ, ἄνευ τῆς ἀπολαβῆς τῶν δικαιωμάτων των, δὲν θέλουσι δύνασθαι νὰ ἐκπληρῶσι

τὰ καθήκοντά των. Ἡ ἀναγκαιοτέρα εἰς τὸν ἄνθρωπον σπουδὴ, μετὰ τὴν σπουδὴν τῶν τεχνῶν, αἵτινες διατηροῦσι τὸν φυσικὸν βίον, εἶναι λοιπὸν ἡ σπουδὴ τῶν ἐπιστημῶν, αἵτινες διατηροῦσι τὸν ἠθικὸν βίον, καὶ τελειοποιοῦσι τὴν κοινωνίαν.

Ἡ διδασκαλία λοιπὸν τῆς ἠθικῆς πρέπει νὰ εἰσαχθῇ, καθὼς ἡ τῆς στρατιωτικῆς τέχνης, εἰς ὅλα τὰ δημόσια σχολεῖα.

Ἡ διδασκαλία τῆς ἠθικῆς καὶ μάλιστα τῆς νομικῆς, ἥτις εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἠθικῆς, εἶναι ἀναγκαία εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῆς κυβερνήσεως· ἀλλ' εἶναι τόσω πλέον ἀναγκαία, ὅσω τὸ εἶδος τῆς κυβερνήσεως εἶναι ἐντελέστερον· διότι δὲν ἀρκεῖ ἐν ἔθνος νὰ ἔχῃ μίαν κυβέρνησιν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐντελῆ, πρέπει προσέτι καὶ νὰ γινώσκῃ νὰ τὴν θέτῃ εἰς ἐνέργειαν ἢ νὰ τὴν ἐξασκῇ οὕτως εἰπεῖν. Ἄρα, ὅσω πλέον κυβερνήσις τις εἶναι ἐντελής, τόσω πλέον ἀπαιτεῖ παιδείαν διὰ νὰ ἐξασκηταί.

Ἡ ἔλλειψις τῆς ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς παιδείας ἔκαμε νὰ ἀποτύχωσι τὰ διάφορα δοκίμια τῆς κυβερνήσεως τὰ ὁποῖα ἐπειράθησαν εἰς τινὰ τῆς Εὐρώπης ἔθνη. Ἡθέλησαν νὰ δώσωσιν εἰς τὰ ἔθνη ταῦτα κυβερνήσεις τελειότερας ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἐδύναντο νὰ ἐξασκῶσι, καὶ ἐξασκοῦντα αὐτὰς τὰς διέφθειραν. Αἱ ἐξουσίαι εἰς αὐτὰ τὰ ἔθνη ἐδόθησαν εἰς τὴν ἀμάθειαν ἢ εἰς τὴν σκευωρίαν, καὶ ἐξησχέθησαν ὑπὸ ἀφύων καὶ ἀπαιδευτῶν, οἵτινες δὲν ἐγίνωσκον νὰ τὰς διεξαγάγωσιν, ἢ ὑπ' ἀνθρώπων πλεονεκτῶν καὶ αἰσχροκερδῶν, τὰς ὁποίας μετεχειρίσθησαν πρὸς ἴδιον αὐτῶν ὄφελος. Ἄς ρίψωσιν ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν δραματουργῶν, οἵτινες ἐνεφρνίσθησαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ κόσμου, καὶ μεταξὺ τινων σοφῶν τοὺς ὁποίους ἡ τύχη φαίνεται εἶχεν ὀδηγήσει καὶ οἱ ὁποιοὶ δὲν ἔκαμάν τι ἄλλο εἰμὴ νὰ ἐπιδειχθῶσι καὶ θέλουσιν ἰδεῖ εἰς αὐτὴν ἀπειράριθμον πλῆθος ραδιούργων καὶ σκευωριστῶν παντὸς εἶδους οἵτινες φθάσαντες εἰς τὴν ἐξουσίαν διὰ τῆς εὐνοίας καὶ ἄνευ τινὸς ἄλλης προπαρασκευαστικῆς ἐκπαιδεύσεως, δὲν διετηρήθησαν εἰς αὐτὴν, εἰμὴ κολακεύσαντες ὅλα τὰ πάθη καὶ θωπεύσαντες ὅλα τὰ κόμματα. Ἐναλλὰξ αὐλικοὶ τῶν τε λαῶν καὶ τῶν βασιλείων, καὶ ἐμπορευθέντες ἀλληλοδιαδόχως τὴν ἀμάθειαν τῶν μὲν καὶ τὸν τρόπον τῶν δὲ, διὰ νὰ τοὺς ἀπατήσωσιν ὅλους καὶ διὰ νὰ μὴ ἐπιτρέψωσιν εἰς κανέν εἶδος κυβερνήσεως νὰ γερωθῇ καὶ παγιωθῇ· εἶδος ἀνθρώπων, τὸ ποταπώτατον τοῦ κόσμου, ἐπειδὴ ζῶν πρὸς ἐπιβάρυνσιν τῶν κυβερνήσεων, διαφθείρει ἀπάσας.

Ἀπὸ τῶν σπλάγχων τοῦ ἔθνους πρέπει νὰ ἐξέρχονται ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς καλῆς κυβερνήσεως· ταῦτα πρέπει νὰ ὑφίστανται εἰς τὸν ὄγκον τοῦ λαοῦ, πρὶν ἢ φανῶσιν εἰς τὰ δημόσια συμβούλια· καὶ νὰ ὑφίστανται εἰς τὰ δημόσια συμβούλια πρὶν ἢ ἀναδειχθῶσιν εἰς τὴν ὑπερτάτην διοίκησιν. Πρέπει ἡ ἀντιπροσωπία ἣτις ὀφείλει νὰ ἐπαγρυπνῇ καὶ νὰ ἐξελέγχῃ τὴν διοίκησιν, νὰ τὴν διευθύνῃ καὶ νὰ τὴν φωτίξῃ· ἀλλὰ διὰ νὰ διευθύνῃ καὶ φωτίξῃ τὴν διοίκησιν, ἡ ἀντιπροσωπία πρέπει νὰ σύγκαιται ἐξ ἀνθρώπων πεπαιδευμένων, μορφωθέντων ἐνωρὶς ἐν ταῖς δημοσίαις ὑποθέσεσι, καὶ μαθητευσάντων ἐν αὐταῖς· ὅπερ δὲν δύναται τις νὰ ἐλπίζῃ εἰμὴ ἐκ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς.

Ἡ ἀνατροφή λοιπὸν εἶναι σύστασις ἀναγκαία εἰς τὰς κυβερνήσεις. Ἡ θρησκεία εἶναι ἄλλη τίς σύστασις, οὐχ' ἥττον ἀναγκαία.

Ι. Δ. ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ.

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

ΚΑΤΑ τὸ 1815 κατῴκουν εἰς Καλλιόνην, κωμόπολιν εἰς εὐάρεστον θέσιν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Βέρνονος κειμένην, καὶ γνωστὴν διὰ τὴν ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς οἰκίαν, ἣτις ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἡ ἔδρα τῶν ἀρχιεπισκόπων τῆς Ρουένης.

Ἡ κωμόπολις Καλλιόνη κατοικεῖται ὑπὸ χιλίων ἐξακοσίων περίπου ψυχῶν· τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τόπου παρέχει ὀλίγας τέρφεις, οὐχ' ἥττον ὅμως αἱ στιγμαὶ παρέρχονται εἰρηνικαὶ καὶ εὐτυχεῖς εἰς ταύτην τὴν μικρὰν γωνίαν τῆς ἐπαρχίας τοῦ Εὐρώ. Ἐξαίρεσις τῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς συνεδριάζει τὸ δικαστήριον, ὅπου βλέπει τις τρέχοντας τοὺς γενναίους Νορμανδοὺς χωρικοὺς, θεωροῦντας πάντοτε τιμὴν των νὰ φέρωσι τὴν σημαίαν τῆς ῥαδιοουργίας, ὅπως ἔκαμον οἱ πατέρες των, αἱ ὁδοὶ τῆς κωμοπόλεως εἰσὶ σχεδὸν ἔρημοι ἀπὸ πρωῒας μέχρις ἑσπέρας καὶ ἡ σιωπὴ τῆς νυκτὸς δὲν ταράττεται εἰμὴ ἀπὸ τὴν φωνὴν τῶν γρηγορούντων φρουρῶν, οἵτινες εἰσὶ τοποθετημένοι κατ' ἀποσάσεις· ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν τειχῶν τῶν κυκλούντων τὰς φυλακάς.

Ἡ κωμόπολις Καλλιόνη μοὶ ἤρσκει καὶ δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι διήλθον ἐκεῖ ἐν τῶν ἡσυχωτέρων καὶ τερπνωτέρων ἐτῶν τῆς ζωῆς μου. Ἐσχετίσθην, ἄλλως τε, μετὰ νεανίου τινος ὀνομαζομένου Ἐρνέστου Β... καὶ κυρίου λαμπρᾶς καταστάσεως εἰς ἡλικίαν δεκαοκτῶ ἐτῶν. Εἴχομεν τὴν αὐτὴν ἡλι-

κίαν, τὰς αὐτὰς κλίσεις, τὰ αὐτὰ αἰσθήματα, τὴν αὐτὴν ἀκηδίαν, δὲν ἐχρειάζετο περισσώτερον διὰ νὰ γίνωμεν φίλοι. Ἡ Καλλιόνη ἦτο δι' ἡμᾶς ἀληθὲς Ἑδέμ. Ἡγειρόμεθα καθημερινῶς τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωῒας, ἀνεγινώσκουμεν, συνεθέτομεν στίχους, καὶ ἀφιερῶμεν τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας εἰς τὸν περίπατον. Πότε ἀνεβρίχόμεθα τὸν λόφον, ὅστις ἐπικεῖται τῆς κωμοπόλεως· ἐκεῖ ἀπέραντον πανόραμα ἐξετελίσετο ἐνώπιόν μας καὶ τοποθεσίου θελπτικὰ καὶ πλήρεις ἱστορικῶν ἀναμνήσεων μᾶς προσέβαλλον. Ἡ ἐν τῷ κέντρῳ οἰκία ὑψοῦτο μὲ τὰ πυργία καὶ τὰ ὑψηλά της τείχη, ὅλη δὲ ἡ εὐρύχωρος καὶ ὠραία κοιλάς τοῦ Σηκουάνα ἀνεπτύσσετο μακρύτερα· ὁ μεγαλοπρεπὴς ποταμὸς, ὁμοιάζων ἀργυρᾷ ταινίᾳ ἐνεφανίζετο μὲ τοὺς ἐλιγμούς του, ἐπὶ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ὄχτης του εἰς ὀκτῶ χιλιόμετρων ἀπόστασιν, ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ Βέρνονος, οἱ ὀφθαλμοὶ μας διέκρινον, καὶ τοι ἄσθενῶς, τὸν γελῶντα πύργον τῆς Μαγδαληνῆς ὅπου ἔζησεν ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὁ ποιητὴς τῶν *Μεσσηνιακῶν*, ὁ κατ' ἐξοχὴν Γάλλος ποιητής. Ἐπαναφέροντες τὰ βλέμματά μας πρὸς τὴν Ἀνδαλουσίαν πάντοτε ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχτης τοῦ ποταμοῦ, ἡδυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὰ καταπληκτικὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ Γαλλικὰ ἐρείπια τοῦ Πύργου Καλλιάρδου. Εὐρίσκόμεθα ἀπέναντι τῶν παλαιῶν ἐκείνων λειψάνων, ὅπου ὁ Πουσσίνος, νέος ἔτι, ἐκάθησεν ἀναμφιβόλως ὄνειρευόμενος τὸν ὠραῖον οὐρανὸν τῆς Ἰταλίας, καὶ ὅπου τὸ ἀββενωπὸν πνεῦμα τῆς Νορμανδίας, ὁ μέγας Κορνὴλιος, ἐσταμάτησεν. Ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου ὄχτης μεταξὺ μεγάλων πυκνῶν δένδρων ἐκείντο ἄλλα ἐρείπια ἀνήκοντα εἰς μονὴν καταστραφεῖσαν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. Ἄλλοτε ἐπεσκεπτόμεθα τοὺς τόπους ἐκείνους, ἐπικαλούμενοι τὰς ἀναμνήσεις τῶν ἀρχαίων αἰώνων καὶ ἄλλοτε ἐπιβαίνοντες ἀλιευτικῷ ἀκτίου ἐπλέομεν εἰς μεγάλην ἀπόστασιν ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα, ἐνίοτε ἐπικινδύνως· διότι εἰμεθα ἄκρως ἄστατοι, τολμηταί, ἡ κάλλιον εἰπεῖν ἄφρονες... ἔπειτα ἐπεστρέφομεν εὐθυμοὶ καὶ εὐχαριστημένοι διὰ νὰ ἀρχίσωμεν τῇ ἐπαύριον τὴν εὐτυχὴ καὶ ἀμέριμνον ζωὴν μας.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤρχισε νὰ γίνηται λόγος καθ' ὅλην τὴν κωμόπολιν Καλλιόνην καὶ τὰ περὶ φάσματος λευκοῦ, τὸ ὁποῖον πᾶσαν νύκτα ὅτε ὁ ἀὴρ ἦτον ἡσυχος καὶ ἡ σελήνη ἐφώτιζε τὸν τόπον διὰ τοῦ γλυκεροῦ φωτός της, ἐκάθητο ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Σηκουάνα ἐπὶ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας Μονῆς τοῦ Βρούνου· ὅσοι τὸ εἶδον ἔλεγον ὅτι